

องค์ประกอบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา

ว่าที่ร้อยตรี อานนท์ สุขภาคกิจ

คุณฐิณพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมคุณนิตินิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าคุณนิตินิพนธ์ ได้พิจารณา
คุณนิตินิพนธ์ของ ว่าที่ร้อยตรีอานนท์ สุขภาคกิจ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณนิตินิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมคุณนิตินิพนธ์

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ ขาวหา)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

..... กรรมการ

(ดร.สมุทร ชำนาญ)

..... กรรมการ

(ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ ขาวหา)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

..... กรรมการ

(ดร.สมุทร ชำนาญ)

..... กรรมการ

(ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับคุณนิตินิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาคุณนิตินิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่..... ๒..... เดือน กรกฎาคม..... พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

คุณฐิณิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง พัฒนาคุณฐิณิพนธ์ และให้กำลังใจผู้วิจัยเป็นอย่างดี จาการองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ ชาวหา ประธานกรรมการควบคุมคุณฐิณิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข ดร.สมุทร ชำนาญ และ ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู ที่ทำให้คุณฐิณิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์มากขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา และคณาจารย์หลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณฐิณิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่มีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ทำให้สามารถทำคุณฐิณิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ได้ให้ความกรุณาในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่งต่อกระบวนการวิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการธงชัย พุ่มขลิต ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการศึกษาและวิจัยเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณ อาจารย์บุปผา สุขภาคกิจ และนายปวัน สุขภาคกิจ และนายวรวิทย์ สุขภาคกิจ รวมถึงเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 1 ทุก ๆ ท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจสำคัญอย่างยิ่งในการทำคุณฐิณิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จได้ด้วยดี

ว่าที่ร้อยตรี อานนท์ สุขภาคกิจ

46820422: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ด. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: พฤติกรรมภาวะผู้นำ/ ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา/ การวิเคราะห์องค์ประกอบ

อานนท์ สุขภาคกิจ: องค์ประกอบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา
(THE COMPONENTS OF BEHAVIORAL LEADERSHIP FOR EDUCATIONAL SERVICE AREA) อาจารย์ผู้ควบคุมคุณภาพนิพนธ์: วชิระ ชาวหา, กศ.ด., สมโภชน์ อเนกสุข, กศ.ด., สมุทร ชำนาญ, กศ.ด., สุรัตน์ ไชยชมภู, กศ.ด. 184 หน้า ปี พ.ศ. 2550.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์และศึกษาองค์ประกอบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ที่เหมาะสมกับบริบทการจัดการศึกษาของสังคมไทย กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านบริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วยผู้บริหาร ศึกษาพิเศษ และบุคลากรทางการศึกษาอื่น โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวัดพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ที่สร้างขึ้นตามพฤติกรรมภาวะผู้นำของกริฟฟิธส์ (Griffiths, 1956) ใน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการรู้จักปรับปรุง ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ด้านการประสานงานและด้านการเข้าสังคม แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาด้วยการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาตามพฤติกรรมภาวะผู้นำของกริฟฟิธส์ (Griffiths, 1956) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี ทุกด้าน คือ ด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการโน้มน้าวจิตใจด้านการประสานงานและด้านการเข้าสังคมโดยมีค่าสถิติที่สำคัญคือ $\chi^2 = 480.91$ ($p = .99$) $GFI = .96$ $RMSEA = .00$ โมเดลพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการศึกษาของสังคมไทย มีพฤติกรรมภาวะผู้นำ 4 ด้าน คือด้านการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างคุณค่าร่วม ด้านการประสานความร่วมมือ โดยมีค่าสถิติที่สำคัญคือ $\chi^2 = 448.87$ ($p = .99$) $GFI = .96$ $RMSEA = .00$

46820422: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; Ed.D. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: BEHAVIORAL LEADERSHIP/ EDUCATION SERVICE AREA ADMINISTRATOR/ FACTOR ANALYSIS

ANON SUKPAKKIJ: THE COMPONENTS OF BEHAVIORAL LEADERSHIP FOR EDUCATIONAL SERVICE AREA. DISSERTATION ADVISORS: VACHIRA CHAWHA, Ed.D., SOMPOCH ANEGASUKHA, Ed.D., SAMOOT CHAMNAN, Ed.D., SURATH CHAICHOMPU, Ed.D. 184 P. 2007

The purposes of this research were to study the components of behavioral leadership for Educational Service Area, and to inspect the harmony of leadership model of administration for Educational Service Area with empirical data. The subject consisted of administrators, supervisors and other personnel officers selected by multi-stage sampling. The instrument was a set of questionnaires about leadership behavior towards determination of administration for educational service area based on 7 scales of Griffith's leadership theory; Initiation, Improvement, Self-esteem, Support, Motivation, Coordination and Socializing. The questionnaires were of 5-scale estimated standard which were data analysis, statistical value analysis, relative coefficient between variables as observable and inspect matrix relative of data processed by SPSS program to analyze the confirmatory components to administrator's behavioral leadership for educational service area. This particular program helped assist in investigating the harmony of leadership model of administration of service area using Griffith's leadership model with empirical data using LISREL. The results of research suggested that the model correlated to the empirical data. The significant statistical values were $Chi-square = 480.91$ ($p = .99$) $GFI = .96$ $RMSEA = .00$. Leadership behavior of administrators of educational service area worked well and cooperatively with the context of Thai educational administration which consisted of 4 parts: Staff's Efficiency Development, Leadership in changing, Co-Esteem Creation, Coordination. The major statistical values were $Chi-square = 448.87$ ($p = .99$) $GFI = .96$ $RMSEA = .00$

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
การปฏิรูประบบบริหารของกระทรวงศึกษาธิการ.....	13
การบริหารงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	15
พฤติกรรมภาวะผู้นำ.....	42
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน.....	63
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	75
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	86
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	86
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	88
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	88
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	90
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	125
สรุปผลการวิจัย.....	125
อภิปรายผล.....	128
ข้อเสนอแนะ.....	151
บรรณานุกรม.....	152
ภาคผนวก.....	158
ภาคผนวก ก.....	159
ภาคผนวก ข.....	163
ภาคผนวก ค.....	165
ภาคผนวก ง.....	171
ภาคผนวก จ.....	177
ภาคผนวก ฉ.....	180
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	184

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปคุณสมบัติของการประมาณค่าพารามิเตอร์ 5 วิธี.....	72
2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามการปฏิบัติหน้าที่ใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	87
3	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ.....	93
4	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยัน.....	93
5	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่ การศึกษา.....	98
6	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบพฤติกรรมภาวะผู้นำของ ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา.....	107
7	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่ การศึกษาตามการปรับโมเดลใหม่.....	117
8	เปรียบเทียบค่าสถิติของโมเดลพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่ การศึกษา 7 องค์ประกอบกับโมเดลพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่ การศึกษา 4 องค์ประกอบ.....	124
9	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม.....	164
10	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่ การศึกษาเปรียบเทียบ.....	172
11	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเมทริกส์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากผล การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่ การศึกษา.....	178
12	ค่าความเบ้และค่าความโด่งของตัวแปรสังเกตได้ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ องค์ประกอบ.....	181

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2	เปรียบเทียบการบริหารและการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการตามโครงสร้างเดิมกับโครงสร้างใหม่.....	17
3	โครงสร้างการบริหารและการจัดระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา.....	18
4	ลำดับขั้นในการวิเคราะห์หาตัวประกอบ.....	63
5	โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน.....	65
6	โมเดลผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา.....	103
7	โมเดลแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา.....	108
8	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่ศึกษาคู่ที่มีความสัมพันธ์สูง.....	110
9	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ด้านการยอมรับนับถือกับการให้ความช่วยเหลือ.....	111
10	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร.....	111
11	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้านการโน้มน้าวจิตใจกับการเข้าสังคม.....	112
12	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	113
13	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้านการมีความคิดริเริ่มกับการปรับปรุงแก้ไข.....	114
14	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการสร้างคุณค่าร่วม.....	114
15	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการประสานงานความร่วมมือ.....	115
16	โมเดลพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาที่มีองค์ประกอบสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทการจัดการศึกษาของสังคมไทย.....	116
17	โมเดลผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาตามการปรับโมเดลใหม่.....	121
18	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา.....	176